

Kommenterad checklista för rådgivning om tvärvillkor och arbetarskydd 2009

Många frågor speglar relativt enkla regler och torde inte behöva kommenteras. I de fall kommentarer behövs är tanken att de får utvecklas i samverkan mellan rådgivare och myndigheternas saks experter. Förslag till ytterligare kommentarer eller förtydliganden tas tacksamt emot via e-postadressen tvarvillkor@sjv.se.

Grundmodul

Nr	1. Skötselkrav betesmark/slätteräng	Kommentarer
1.1	Betas betesmarker årligen så att det senast den 31 oktober syns att hela skiftet har använts till bete? Mark som inte betas ska inte med i stödansökan!	Om det i åtagandeplanen för mark med särskilda värden står att bete ska ske mer sällan gäller åtagandeplanens betesintervall som tvärvillkor. Ett vanligt fel är att lantbrukare fortsätter söka stöd för mark som lämnas helt obetad.
1.2	Skördas och bortförs skörden årligen på slätterängar?	
1.3	Är markerna fria från stark igenväxning av buskar, träd och sly? För mycket träd och buskar i betesmarker är ett av de vanligaste felen. Har marken miljöersättningsåtagande för särskilda värden gäller åtagandeplanens villkor. Se upp med detta vid rekommendation om röjning.	Även små ytor med stark igenväxning leder till avdrag på stöden fr.o.m. 2009, om inte röjning sker snabbt efter kontrollen. Förebygg krångel genom att göra rätt från början!
1.4	Undviker du att skada eller flytta landskapselement, t.ex. fornlämningar, odlingsrösen och stenmurar?	En överträdelse hittad i Sverige 2007-2008. Bortschaktad stenmur.

Nr	2. Skötselkrav åkermark (inkl. fruktodling och plantskolor fr.o.m. 2008)	Kommentarer
2.1	Är åkrarna fria från fleråriga skott av sly, buskar och träd? Sly och buskar på gamla trädor är ett vanligt fel. Putsningsförbud (ej tvärvillkor) gäller under tiden 1 mars – 30 juni.	Även små ytor med oönskad vegetation leder till avdrag på stöden fr.o.m. 2009, om inte åtgärd sker snabbt efter kontrollen. Förebygg krångel genom att göra rätt från början!
2.2	Är marken tillräckligt dränerad för att bära en traktor (starkt försumpad f.d. åker bör lämnas utanför stödansökan)?	
2.3	Är viss del av åkermarken i Götaland höst- eller vinterbevuxen? Gäller för dig som har mer än 5 ha åkermark i Götaland	Minst 60 % grön mark i Skåne, Blekinge och Halland. Minst 50 % i övriga Götaland.
2.4	Är starkt sluttande åkermark (mer än 20 procents lutning) i känsligt område, i anslutning till vattendrag bevuxen under perioden 15 september – 15 februari?	Ovanligt med öppen växtodling i så brant lutning. Det är lutningen intill vattendraget som räknas.
2.5	Följs förbudet mot att inte bränna halm efter skörd på åkermark?	Sök dispens om du anser dig tvungen att bränna.

Nr	3. Grundvatten	Kommentarer
----	----------------	-------------

Nr	3. Grundvatten	Kommentarer
3.1	Följs reglerna för anmälnings- eller tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet (gäller gårdar med mer än 100 djurenheter eller stora utsläpp av farliga ämnen till grundvatten)?	Kan vara relevant även på rena växtodlingsgårdar om lantbrukaren t.ex. tänker dumpa spillolja eller andra farliga ämnen så att det kan nå grundvattnet.

Nr	4. Skydd av natur, vilda djur och växter (på eller i direkt anslutning till jordbruksmark)	Kommentarer
4.1	Undviker du att avsiktligt störa fåglar och deras häckningsplatser/bon?	Med avsiktligt störa menas att du genomför en åtgärd, trots att du är medveten om att det kommer att påverka fåglarnas häckningsförmåga. Att skydda växande gröda genom att skrämma fåglar så att de flyttar till annan plats är inte förbjudet.
4.2	Undviker du att skada fridlysta växter (t.ex. plocka, dra upp eller på annat sätt förstöra växten eller växtplatsen)?	Du får inte avsiktligt förstöra eller handla med fridlysta växter.
4.3	Finns Natura 2000-områden inom eller intill jordbrukarens marker? Om NEJ, gå till nästa avsnitt.	Tillstånd från länsstyrelsen krävs för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder som sker utanför Natura 2000-området, men ändå kan påverka det. Exempel på åtgärder som kan påverka området är gräva, schakta, hugga ner träd och att påverka vattenförhållandena. Det fåtal överträdelser länsstyrelserna har upptäckt hittills handlar om förbjuden tillskottsutfodring i betesmark och otillåtet uttag av vatten för bevattning.
4.4	Finns tillstånd för åtgärder (t.ex. huggning, dikning, grävning, schaktning) som kan påverka Natura 2000-området?	
4.5	Håller du lämpligt avstånd mot Natura 2000-området vid jordbearbetning, sprutning, gödsling etc. så att du inte gör något som strider mot bevarandeplanen för området?	

Nr	5 och 6. Gödselhantering och grön mark – inom känsligt område	Kommentarer
5.1	Finns tillräcklig spridningsareal för organiska gödselmedel?	Var konsekvent i alla led i de fall gården av olika skäl figurerar som flera olika jordbruksföretag.
5.2	Finns skriftligt stallgödselavtal när gödseln sprids på annat företags mark för att kunna uppfylla kravet om tillräcklig spridningsareal?	Avtalet ska vara skriftligt och gälla minst 1 år. Av avtalet ska det framgå hur stor mängd som producenten har rätt att leverera och vilket djurslag och vilket antal djur som gödsel får levereras ifrån.
5.3	För du nödvändiga anteckningar när stallgödsel förs bort från företaget för att kunna uppfylla kravet om tillräcklig spridningsareal?	Om företaget har mer än 10 de och behöver lämna bort stallgödsel ska det antecknas: Gödselmängd som levereras, vilka djurslag som gödseln kommer ifrån (alt hur mkt totalfosfor), datum för leverans, vem gödseln förs bort till. Ska sparas i 6 år.
5.4	För du nödvändiga anteckningar när du tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel från någon annan?	Företag som tar emot stallgödsel ska anteckna, oavsett orsak: Gödselslag, mängd som tas emot, mängd totalfosfor gödseln motsvarar, från vem gödseln kommer. Ska sparas i 6 år.
5.5	Finns tillräckligt stort och säkert utformat lagringsutrymme för stallgödsel?	Lagringsutrymmen ska vara täta så att yt- eller grundvatten inte förorenas
5.6	Sprids gödsel endast när och där det är tillåtet?	Är olika beroende på var i landet marken ligger.
5.7	Följs reglerna om nedbrukning av stallgödsel och andra organiska gödselmedel?	Är olika beroende på var i landet marken ligger.

Nr	5 och 6. Gödselhantering och grön mark – inom känsligt område	Kommentarer
5.8	Tillförs endast så mycket kväve som grödan kan antas behöva?	I känsligt område får endast så mkt kväve tillföras efter att hänsyn tagits till – grödans beräknade kvävebehov, - växtplatsens beskaffenhet avseende mark, jordart och lutning, -växtplatsens förhållande avseende klimat, nederbörd och bevattning.
5.9	Uppfylls kraven på höst- eller vinterbevuxen mark?	Minst 60 % grön mark i Skåne, Blekinge och Halland. Minst 50 % i övriga Götaland.
Extra tvärvillkor för miljöersättningar		
5.10	Fördelas stallgödsel och andra organiska gödselmedel över hela spridningsarealen under en femårsperiod?	
5.11	Sprids mineralgödsel, stallgödsel och andra organiska gödselmedel så att det hamnar på åkermark (inte i vatten eller så att natur- eller kulturvärden skadas på ängs- eller betesmark)?	
5.12	Brukar du ned ureahaltig gödsel inom 4 timmar vid spridning på obevuxen mark?	
5.13	Har du svämtäcke eller annan täckning över din urin- eller flytgödselbehållare, och sker påfyllning under täckningen?	
5.14	Skåne, Blekinge och Halland: Sker nedbrukning av stallgödsel som sprids på obevuxen mark inom fyra timmar?	
5.15	Skåne, Blekinge och Halland: Sker spridning av flytgödsel i växande gröda endast med godkänd teknik (exempelvis bandspridning, spädning eller myllningsaggregat)?	

Nr	7. Gödselhantering och grön mark – utanför känsligt område (endast aktuellt om man söker miljöersättning)	Se motsvarande kommentarer till avsnitt 5 och 6 ovan.
7.1	Finns tillräcklig spridningsareal för organiska gödselmedel?	
7.2	Finns skriftligt stallgödselavtal när gödseln sprids på annat företags mark för att kunna uppfylla kravet om tillräcklig spridningsareal?	
7.3	För du nödvändiga anteckningar när stallgödsel förs bort från företaget för att kunna uppfylla kravet om tillräcklig spridningsareal?	
7.4	För du nödvändiga anteckningar när du tar emot stallgödsel eller andra organiska gödselmedel från någon annan?	
7.5	Finns tillräckligt stort och säkert utformat lagringsutrymme för stallgödsel?	
7.6	Följs reglerna om nedbrukning av stallgödsel?	
7.7	Götaland: Uppfylls kraven på höst- eller vinterbevuxen mark?	
7.8	Fördelas stallgödsel och andra organiska gödselmedel över hela spridningsarealen under en femårsperiod?	

Nr	7. Gödselhantering och grön mark – utanför känsligt område (endast aktuellt om man söker miljöersättning)	Se motsvarande kommentarer till avsnitt 5 och 6 ovan.
7.9	Sprids mineralgödsel, stallgödsel och andra organiska gödselmedel så att det hamnar på åkermark (inte i vatten eller så att natur- eller kulturvärden skadas på ängs- eller betesmark)?	
7.10	Brukar du ned ureahaltig gödsel inom 4 timmar vid spridning på obevuxen mark?	
7.11	Götaland och delar av Svealand: Har du svämtäcke eller annan täckning över din urin- eller flytgödselbehållare, och sker påfyllning under täckningen?	

Nr	8. Avloppsslam	Kommentarer
8.1	Sprids avloppsslam endast till grödor och på mark där det är tillåtet?	Kom ihåg att innehållet i flerkammarbrunnar också är avloppsslam, inte bara det man tar från kommunens reningsverk.
8.2	Sprids avloppsslam endast på åkermark där metallhalterna i marken antas ligga under gränsvärdena?	Kommunen vet i regel var det kan finnas onormalt höga metallhalter i jorden.
8.3	Används endast avloppsslam med metallhalter under gränsvärdena?	Det finns ingen skyldighet att analysera eget slam, men utan analys kan det vara svårt att veta om man klarar gränsvärdena.
8.4	Tillförs marken högst de mängder metaller per år och hektar som är tillåtet?	Utan analys kan det vara svårt att veta om man klarar gränsvärdena.
8.5	Har avloppsslammet behandlats före spridning, eller brukats ned inom ett dygn efter spridning?	Minst 6 månaders lagring före spridning brukar vara praxis om inte slammet är behandlat. Olika kommuner kan dock ha olika praxis, ingen skriven regel finns.
8.6	Tillförs marken högst de mängder fosfor och ammoniumkväve som är tillåtet under en sjuårsperiod, eller vid ett och samma tillfälle? (OBS! Max 22 kg fosfor per hektar och år i genomsnitt under en femårsperiod enligt gödselreglerna)	

Nr	9. Växtskyddsmedel	Kommentarer
9.1	Används endast växtskyddsmedel som är godkända i Sverige?	
9.2	Används växtskyddsmedel endast med den dos och till de grödor som framgår av märkningen?	
	Extra tvärvillkor för miljöersättningar	
9.3	Har den som utför arbetet med växtskyddsmedel de tillstånd (klass 1L) eller intyg om behörighet (klass 2L) som krävs?	
9.4	Används nödvändiga vind- och markanpassade skyddsavstånd?	
9.5	Är egen sprututrustning kalibrerad och anpassad för användningen (inlejd entreprenör ansvarar själv för sin utrustning)?	

Nr	9. Växtskyddsmedel	Kommentarer
9.6	För den som utför arbetet med växtskyddsmedel sprutjournal med alla uppgifter som krävs?	Kräv kopia av sprutjournalen innan du betalar fakturan för lejd sprutning! Risk för avdrag på stöden om du inte kan visa upp rätt ifylld sprutjournal snabbt vid kontroll.
9.7	Finns tillstånd från kommunen om det sprids växtskyddsmedel i vattenskyddsområde?	
9.8	Ser du till att det inte sprids växtskyddsmedel på naturbetesmarker eller ängar?	
9.9	Förvaras växtskyddsmedel av klass 1L i låst utrymme?	
9.10	Förvaras växtskyddsmedel så att barn inte kan komma åt dem och avskilda från livsmedel och foder?	
9.11	Sker påfyllning och rengöring av spridningsutrustning på sådan plats att inte yt- eller grundvatten förorenas och så att ingen annan miljökada uppstår?	

Nr	10. Livsmedels- och fodersäkerhet i grundmodulen (främst växtproduktion – regler om livsmedelsproducerande djur finns i djurmodulen)	Kommentarer
10.1	Förvaras och hanteras avfall från produktionen och annat avfall, kemikalier, gödningsmedel, växtskyddsmedel, råttgift och andra farliga ämnen så att förorening av livsmedel och foder förhindras?	Kom ihåg transportfordon m.fl. utrymmen som kanske växlar användningsområde mellan ”smutsigt” och ”rent”.
10.2	Dokumenterar du, följer upp och vidtar nödvändiga åtgärder med anledning av resultat från eventuell provtagning på växter och växtprodukter?	
10.3	Finns dokumentation över användning av växtskyddsmedel, råttgift och eventuella andra bekämpningsmedel? (Vad, var, när, gröda/skadedjur, vem som utförde bekämpningen).	Kräv kopia av sprutjournal, skadedjursbekämpningsdokumentation m.m. innan du betalar fakturan för köpta tjänster! Risk för avdrag på stöden om du inte kan visa upp rätt ifylld sprutjournal snabbt vid kontroll.
10.4	Finns dokumentation (t.ex. fakturor/leveranssedlar) där det framgår typ av livsmedel/foder, mängd och leveransdatum vid in- eller utförelse av livsmedel/foder till/från företaget (gäller inte vid överlåtelse av livsmedel direkt till konsument)?	Om inte fakturor eller liknande finns måste du skriva själv, på papper eller i dator. Se till att dokumentationen finns lätt tillgänglig för kontroll.
10.5	Dokumenterar du uppgifter om användningen av genetiskt modifierat utsäde?	
10.6	Åtgärdar du problem som har hittats i den offentliga kontrollen och som du har fått information om?	

Djurmodul

Nr	11. Livsmedels- och fodersäkerhet i djurmodulen (frågorna 11.1 – 11.4 kan hoppas över om grundmodulen är avklarad)	Kommentarer

Nr	11. Livsmedels- och fodersäkerhet i djurmodulen (frågorna 11.1 – 11.4 kan hoppas över om grundmodulen är avklarad)	Kommentarer
11.1	Förvaras och hanteras avfall från produktionen och annat avfall, kemikalier, gödningsmedel, växtskyddsmedel, råttgift och andra farliga ämnen så att förorening av livsmedel och foder förhindras?	
11.2	Finns dokumentation över användning av växtskyddsmedel, råttgift och eventuella andra bekämpningsmedel? (Vad, var, när, gröda/skadedjur, vem som utförde bekämpningen).	Exempel på ”andra bekämpningsmedel” kan vara insektsgift som används i djurstallar, speciellt om de riskerar hamna i foder och/eller livsmedel.
11.3	Finns dokumentation (t.ex. fakturor/leveranssedlar) där det framgår typ av livsmedel/foder, mängd och leveransdatum vid in- eller utförelse av livsmedel/foder till/från företaget (gäller inte vid överlåtelse av livsmedel direkt till konsument)?	
11.4	Åtgärdar du problem som har hittats i den offentliga kontrollen och som du har fått information om?	
11.5	Dokumenterar du, följer upp och vidtar nödvändiga åtgärder med anledning av resultat från eventuell provtagning på t.ex. spannmål, grovfoder, djur, mjölk, ägg och kött?	Det är inte ett krav att ta prover, men om prover tas måste dokumentationen sparas rimlig tid och brister måste åtgärdas.
11.6	Använder du foder endast från registrerade foderföretagare (gäller även eget foder)?	Se till att både du själv och dem du köper eller får foder från har anmält foderanläggningarna till det nya register som öppnade hösten 2008. Det räcker inte med att enbart ha skickat in SAM-ansökan 2006.
11.7	Kan du visa dokumentation på varifrån djur och foder kommer?	
11.8	Används fodertillsatser och läkemedel enligt anvisningarna?	
11.9	Finns journal över behandlingar med läkemedelspreparat och annan behandling, inklusive dokumentation med behandlingsdatum, karenstid samt datum och namn vid uppföljande behandling?	Gäller inte enbart läkemedel utan även avmaskning m.m. som kan tänkas ha inverkan på livsmedel.
11.10	Används endast godkända läkemedelspreparat?	
11.11	Följer du karenstiden vid behandling med läkemedelspreparat (mjölkande djur under karens måste märkas, mjölken måste hanteras separat och får inte levereras)?	
11.12	Förvaras foder som innehåller läkemedel i separat behållare?	
11.13	Vidtar du försiktighetsåtgärder för att förhindra smittspridning som kan påverka livsmedelssäkerheten t.ex. när du tar in nya djur i besättningen?	
11.14	Hanteras sjuka eller döda djur så att smittspridning till livsmedel och foder förhindras (jämför med avfall)?	
11.15	Sker anmälan till veterinär vid misstanke om att djur har sjukdom (t ex salmonella) som kan överföras till människor via livsmedel?	
	Mjolkproduktion	
11.16	Har du rutiner/system för att upptäcka sjuka kor, samt att undvika att mjölk från dessa levereras?	Gäller alla mjölkande djur även om nu bara kor nämns i frågan.

Nr	11. Livsmedels- och fodersäkerhet i djurmodulen (frågorna 11.1 – 11.4 kan hoppas över om grundmodulen är avklarad)	Kommentarer
11.17	Har du rutiner som säkerställer att mjölk från djur som har sår (som kan tänka påverka mjölken) på juver eller spenar inte levereras?	
11.18	Är utrustning och lokaler utformade och placerade så att risken för kontaminering av mjölken begränsas?	
11.19	Har du rutiner för och vidtar lämpliga åtgärder för att minimera risken för skadedjur i mjölkrummet?	
11.20	Har du rutiner för service (inkl. serviceraport) och förebyggande underhåll av mjölkkningsutrustning, mjölktrum och mjölkttank?	
11.21	Är ytor och material som kommer i kontakt med mjölken av släta, tvättbara och giftfria material?	
11.22	Finns ändamålsenliga rengöringsrutiner för mjölktrum och mjölkberörande utrustning, t.ex. mjölkkningsutrustning och mjölkttank?	
11.23	Används rent vatten vid rengöring av ytor som kommer i kontakt med mjölk?	
11.24	Har du rutiner så att mjölkningen sker på ett hygieniskt sätt?	
11.25	Har du rutiner för att säkerställa att kylningen av mjölken fungerar?	
	Äggproduktion	
11.26	Förvaras äggen rent, torrt, fritt från främmande lukter samt skyddas effektivt mot stötar och direkt solljus?	

Nr	12. Förebyggande av vissa djursjukdomar	Kommentarer
12.1	Efterlevs förbudet mot utfodring av animaliskt protein till idisslare?	
12.2	Efterlevs reglerna om att bara vissa animaliska produkter är tillåtna till andra djur än idisslare?	
12.3	Om både idisslare och andra djur finns på gården, hålls animaliska produkter helt avskilda från idisslarna och idisslarnas foder?	
12.4	Sker anmälan till veterinär vid misstanke om att djur har en TSE-sjukdom (BSE, scrapie) eller annan anmälningspliktig sjukdom (t.ex. bluetongue, mul- och klövsjuka eller vesikulär svinsjuka)?	
12.5	Efterlevs de regler som myndigheterna utfärdar för gården och området vid misstanke om TSE-sjukdom?	
12.6	Ser djurägaren till att prov tas för scrapie på får och getter över 18 månader som avlivas eller självdör på gården?	Kontakta Svensk lantbrukstjänst. Provtagningen bekostas av staten. Från vissa glesbefolkade delar av landet räcker det att skicka djurets huvud för analys.
12.7	Om du importerar nötkreatur, får eller getter eller deras sperma, ägg eller embryon; är du registrerad hos Jordbruksverket för sådan införsel?	

Nr	13. Användning av hormoner och vissa andra läkemedel	Kommentarer
13.1	Anlitas veterinär vid hormonbehandling och används endast tillåtna preparat, t.ex. vid fertilitetsstörningar och brunstsynkronisering (vissa preparat får ges av djurägaren om denne har delegerad läkemedelsanvändning)?	
13.2	Följs karenstiderna vid försäljning av hormon-behandlade djur?	

Nr	14. Djurskydd – allmänt för alla produktionsdjur	Kommentarer
14.1	Sker tillsyn av djuren minst en gång per dag och kan tillsynen ske utan svårigheter och på ett betryggande sätt?	Tillsyn ska normalt ske minst en gång per dag. Glesare intervall kan möjligen vara acceptabelt på bete, men djurhållaren har alltid ett ansvar för att minimera risken för att djur lider.
14.2	Ses djuren till oftare än 1 gång/dag när det rör sig om nyfödda, högdräktiga och sjuka djur samt kalvar som hålls inomhus?	
14.3	Förvaras föremål och ämnen som kan skada djuren oåtkomligt för dem?	
14.4	Kontrolleras automatiska system och anordningar dagligen?	
14.5	För utgångsdjur: Är djuren och terrängen anpassade för driftsformen och finns ligghall eller dispens från sådan?	Ligghall är inget EU-krav, men utan ligghall kan det ändå vara svårt att klara EU-kraven om att djuren ska ges skydd mot dåligt väder och hälsorisker.
14.6	Har djuren rörelsefrihet på betet (tjudring är högst olämpligt, sammanbindning får inte förekomma)?	
14.7	Får djuren tillräckligt med foder av god kvalitet, lämplig struktur och anpassat till djurslaget?	
14.8	Medger utfodrings- och vattningssystem ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten?	
14.9	Får djuren tjänligt dricksvatten minst två gånger per dag (fri tillgång för mink, räv och struts)?	
14.10	Hålls stall och andra förvaringsutrymmen för djur torra, rena, ströade och sker utgödsling så ofta att god hygien upprätthålls, dvs. i regel minst 1 gång/dag?	
14.11	Rengörs stallutrymmena noggrant före varje omgång vid omgångsuppfödning (bl.a. ska fjäderfästallar desinficeras innan ny omgång sätts in)?	
14.12	Rengörs stallutrymmena noggrant minst en gång per år vid kontinuerlig uppfödning?	
14.13	Ges injektioner utan veterinär endast vid delegerad/uppföljande behandling?	
14.14	Bedrivs avel utan risk för lidande för djuren och avkommorna?	Se till att kvigor under 13 månaders ålder inte betäcks.
14.15	Sker identitetsmärkning och övriga operativa ingrepp på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt?	
14.16	Ges sjuka/skadade djur snarast nödvändig vård och behandling?	

Nr	14. Djurskydd – allmänt för alla produktionsdjur	Kommentarer
14.17	Finns närbeläget utrymme där djur som behöver särskild vård kan tas omhand lösgående (sjukboxar)? (För utgångsdjur och för djur som hålls i utomhusliknande klimat ska det finnas behandlingsplatser som kan värmas upp eller på annat sätt vara anpassade så att djurens behov av termisk komfort tillgodoses.)	
14.18	Finns dokumentation för minst tre år (minst fem år enligt en svensk regel som inte utgör tvärvillkor) tillbaka över djur som behandlas med karensbelagda läkemedel?	
14.19	Finns dokumentation för minst tre år (minst fem år enligt en svensk regel som inte utgör tvärvillkor) tillbaka över antalet döda djur i besättningen?	Korrekt ifylld stalljournal fungerar även som dödsfallsjournal. För fjäderfå m.fl. djurslag som det inte behövs stalljournal för krävs annan lösning.
14.20	Ger stall och andra förvaringsutrymmen djuren tillräckligt med utrymme och skydd och kan alla djur ligga samtidigt?	
14.21	Är golv och liggytor utformade, utrustade och skötta så att skaderisk ej föreligger?	
14.22	Har stallarna fönster eller andra ljusinsläpp för dagsljus?	
14.23	Finns för djuren lämplig artificiell belysning som medger tillsyn?	
14.24	Är fönster, belysningsanordningar, elektriska ledningar m.m. försedda med skydd?	
14.25	Är inredning och utrustning (inkl. bindslen) utformade så att den inte medför skaderisk för djuren eller begränsar deras rörelsefrihet eller naturliga beteende?	
14.26	Är stallklimatet (luftfuktighet, gaser, damm) tillfredsställande och anpassat för djuren och djurhållningsformen?	En fråga som saknas i checklistan, men som har med stallmiljön att göra, är kravet på att bullernivån normalt sett inte får överstiga 65 dBA. Tvärvillkoret om buller gäller dock bara grisar och EU-gränsen är då 85 dBA.
14.27	Har mekaniskt ventilerade stallar nödventilation och larm i den utsträckning som krävs?	Larmet ska senast fr.o.m. 1 oktober 2009 kunna uppmärksammas på ett betryggande sätt.

Nr	15. Djurskydd – specifikt för kalvar t.o.m. 6 månaders ålder	Kommentarer
15.1	Får nyfödda kalvar råmjölk senast 6 timmar efter födseln?	
15.2	Utfodras kalvarna minst 2 gånger per dag och får fri tillgång till grovfoder fr.o.m. 2 veckors ålder?	
15.3	Har kalvarna fri tillgång till dricksvatten vid mycket varm väderlek och vid sjukdom?	
15.4	Är kalvboxar försedda med torr halm eller annat strömedel av lämplig typ och av god hygienisk kvalitet?	
15.5	Hålls kalvar lösgående (dvs. inte tjudrade eller bundna)?	

Nr	15. Djurskydd – specifikt för kalvar t.o.m. 6 månaders ålder	Kommentarer
15.6	Har ensamboxar täta mellanväggar upp till 0,8 m höjd och ovanför det genombrutna väggar som medger nos- och ögonkontakt?	
15.7	Hålls kalvar i ensambox högst upp till 8 veckors ålder?	
15.8	Följs måttbestämmelserna för kalvboxar och utrymme för kalvar i grupp?	
15.9	Finns larmanordning som larmar för övertemperatur, strömavbrott och fel på larmanordningen i mekaniskt ventilerade stallar för kalvar som inte hålls tillsammans med kor?	
15.10	Finns larmanordning för övertemperatur i stallavdelningar där kalvar hålls tillsammans med kor?	
15.11	Följs bestämmelserna angående bedövning av kalvar vid avhorning?	

Nr	16. Djurskydd – specifikt för grisar	Kommentarer
16.1	Avvänjs smågrisar tidigast vid 4 veckors ålder och har de då vant sig vid tillskottsfoder?	
16.2	Har alla grisar fri tillgång till dricksvatten?	
16.3	Är boxarna försedda med halm eller liknande och har strömedlet sådana egenskaper och ges i sådan mängd att grisarnas sysselsättnings- och komfortbehov tillgodoses?	
16.4	Har suggor/gyltor tillgång till strömedel för bobyggnadsbeteende under veckan före grisning?	
16.5	Kan grisarna utnyttja olika delar av utrymmena för att ligga, äta och gödsla?	
16.6	Utgörs liggplatsen av golv som inte är gödseldrainerande?	
16.7	Består minst ¾-delar av den föreskrivna liggarean för digivande sugga av golv som inte är dränerande?	
16.8	Har smågrisarna under den första levnadsmånaden en liggplats som är avskild från suggan?	
16.9	Följs måttbestämmelserna för respektive griskategori?	
16.10	Hålls grisarna normalt lösgående (rörelsefriheten för gyltor och suggor får inte regelmässigt begränsas)?	
16.11	Hålls suggor och gyltor i grupp under dräktigheten (gäller om det finns fler än 9 suggor i anläggningen)?	
16.12	Finns larm för övertemperatur, strömavbrott och fel på larmanordningen? Undantag för stallar som har färre än 30 vuxna grisar eller färre än 150 växande grisar över 20 kg, om nödventilationen öppnas automatiskt vid övertemperatur och vid strömavbrott.	
16.13	Följs bestämmelserna vid kastrering och slipning av smågrisarnas tänder?	

Nr	16. Djurskydd – specifikt för grisar	Kommentarer
16.14	Sker injektion av järnpreparat till smågrisar innan 3 veckors ålder, alternativt utförs det av veterinär?	

Nr	17. Märkning, journalföring och CDB-rapportering av nötkreatur	Kommentarer
17.1	Sker rapportering till CDB senast sju dagar efter varje händelse?	Vanligaste tvärvillkorsbristen. Hjälp kunden att upprätta bra rutiner för CDB-rapportering!
17.2	Förs stalljournal och sparas den minst tre år (minst fem år om den samtidigt utgör läkemedelsjournal, fem år är en svensk regel som inte utgör tvärvillkor)?	
17.3	Förs dödsfall, inkommande och utgående djur in i stalljournalen samma dag som händelserna inträffar?	
17.4	Förs födda kalvar in i stalljournalen samma dag som de märks (kalvarna ska vara märkta inom 20 dagar från födseln)?	
17.5	Är djuren korrekt märkta med en öronbricka i vardera örat senast 20 dagar efter födseln, dock senast när djuret flyttas om flyttning sker inom 20 dagar efter födseln?	

Nr	18. Märkning och journalföring av grisar	Kommentarer
18.1	Är djuren märkta senast när de lämnar födelsebesättningen?	
18.2	Är djuren märkta med minst en öronbricka eller tatuerade?	
18.3	Förs stalljournal (elektronisk eller på papper) och sparas den minst tre år (minst fem år om den samtidigt utgör läkemedelsjournal, fem år är en svensk regel som inte utgör tvärvillkor)?	
18.4	Förs händelser som dödsfall, inkommande och utgående djur in i stalljournalen samma dag som det inträffar? Förs födda grisar in i stalljournalen senast när de är avvanda?	
18.5	Är smågrisarna journalförda senast vid avvänjningen?	

Nr	19. Får och getter (födda efter 9/7 2005) – märkning och journalföring	Kommentarer
19.1	Är får och getter som inte är avsedda att gå till slakt innan de är 12 månader gamla individmärkta med två öronbrickor senast 6 månader efter födseln, dock senast när de lämnar födelsebesättningen?	

Nr	19. Får och getter (födda efter 9/7 2005) – märkning och journalföring	Kommentarer
19.2	Är alla djur som är avsedda att gå till slakt innan de är 12 månader gamla märkta med en öronbricka som minst innehåller födelseplatsens produktionsplatsnummer senast 6 månader efter födelsen, dock senast när de lämnar födelsebesättningen?	
19.3	Förs stalljournal och sparas den minst tre år (minst fem år om den samtidigt utgör läkemedelsjournal, fem år är en svensk regel som inte utgör tvärvillkor)?	
19.4	Journalförs inkommande och utgående djur samma dag som händelsen inträffar?	

Nr	20. Arbetarskydd	Kommentarer
	Allmänt/övergripande	
20.1	Genomförs årlig riskbedömning och uppföljning av arbetsmiljön tillsammans med personalen? Tänk även på tillfällig arbetskraft!	
20.2	Upprättas en skriftlig åtgärdsplan för att förbättra arbetsmiljön utifrån kartläggningen?	
20.3	Dokumenteras och utreds alla tillbud/olycksfall som underlag för det fortsatta arbetet med förebyggande åtgärder?	
20.4	Finns tillgång till gällande arbetsmiljöreregler (finns att hämta på www.av.se)?	
20.5	Anmäls allvarliga tillbud/olycksfall till Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket?	
20.6	Om byggnads- eller anläggningsarbete utförs, finns en arbetsmiljöplan?	
20.7	Används funktionsdugliga hörselskydd vid arbete i buller över 85 dB(A)?	
20.8	Används skyddsglasögon vid arbeten där ögonen är utsatta?	
20.9	Används skyddsskor/skyddsstövlar med stålhätta vid arbeten med risk för tramp- eller klämskador?	
20.10	Används andningsskydd vid arbete i dammiga miljöer och vid tvätt av djurstallar?	
20.11	Finns utrustning för och kunskap om första hjälpen?	
20.12	Finns personalutrymme och tvättmöjligheter för personalen?	
	Byggnader	
20.13	Är urin-, gödsel-, avlopps-, vatten- och dikesbrunnar väl täckta eller inhägnade?	
20.14	Finns stabila skyddsräcken på trappor och vid fodernedtag eller andra skydd så att nedstörtning förhindras?	

Nr	20. Arbetarskydd	Kommentarer
20.15	Finns rutiner och hjälpmedel för att minska det farliga organiska dammet, t.ex. dammsugare, dammbindare, blötutfodring?	
20.16	Täcks hela det elektriska systemet av jordfelsbrytare?	
	Maskiner och traktorer	
20.17	Är kraftöverföringsaxlar försedda med skydd över hela sin längd?	
20.18	Underhålls och kontrolleras fordonens ljus, däck och bromsar regelbundet, inklusive parkeringsbromsen?	
20.19	Kontrolleras regelbundet att traktordrag och dragögla är intakt och inte försliten och att hitchkrokar har fungerande låsning?	
	Skog och ved	
20.20	Har användaren utbildning och/eller rätt kompetens för de aktuella arbeten som utförs (t.ex. naturbruksgymnasium skog eller Motorsågskörkort)?	
20.21	Används alltid komplett, funktionsduglig och rätt skyddsutrustning?	
20.22	Är vedmaskiner kompletta beträffande skyddsanordningar?	
	Djurhållningsrelaterade frågor	
20.23	Finns rutiner för informationsöverföring till veterinär, seminör, transportör, provtagare eller annan som behöver uppgifter om enskilda djur för att kunna utföra sitt arbete säkert?	
20.24	Finns angöringsplats för säker lastning och lossning av djur?	
20.25	Är drivgångar, fällor och grindar dimensionerade och förankrade så att djuren inte kan bryta sig ut?	
20.26	Finns möjlighet till avskild behandling av lösgående djur och fixering i samband med behandling?	
20.27	Finns flyktvägar eller skyddsanordningar som kan nås vid en risksituation vid arbete med lösgående djur?	

Säkert Bondförnuft: www.lrf.se eller telefon 0771-573 573.

Miljöhousesyn på Internet: <http://www.miljohusesyn.nu/>

Detta material har delvis finansierats med EU-medel